

道
德
經

Tao Teh Jing

Lao Zi

Vertaald uit het Chinees door Henri Borel

1

Kon Tao uitgezegd worden,
dan zou het de eeuwige Tao niet zijn.

Kon de naam genoemd worden,
dan zou het de eeuwige naam niet zijn.

Als Niet-Zijn kan men Het noemen
het begin van Hemel en Aarde.

Als Zijn kan men Het noemen
de moeder van alle dingen.

Daarom, als men voortdurend niet-is
kan men zijn verborgen geheimenis zien.

Als men voortdurend is
kan men er enkel de begrensde Vorm van zien.

Deze beiden, Zijn en Niet-zijn,
komen uit hetzelfde voort,
en hebben verschillende naam.

Beiden zijn zij geheimzinnig.

Het geheimzinnige er van is dubbel geheimzinnig.

Dit alles is de Poort van het spirituele Mysterie.

2

Allen onder de Hemel weten zo dat mooi 'mooi' is,
dan splijt het in lelijk.

Allen weten zo dat goed 'goed' is,
dan splijt het in slecht.

Daarom, Zijn en Niet-Zijn produceren elkaar wederkerig.

Moeilijk en gemakkelijk brengen zich wederkerig voort.

Lang en kort geven elkaar wederkerig verschil in vorm.

Hoog en laag brengen elkaars ongelijkheid voort.

De toon en de stem harmoniëren wederkerig.

Het vóór en het na volgen elkaar wederkerig op.

Daarom is het dat de wijze zijn zaak maakt van het wu wei
(niet doen), en hij begaat de leer zonder woorden.

Als het werk volbracht is, hecht hij er niet aan.

Juist omdat hij er zich niet aan hecht,
gaat het (Tao) niet van hem weg.

3

Maak geen ophef van eerwaardigheid,
dan zal het volk niet twisten.

Hecht geen hoge waarde
aan moeilijk te verkrijgen goederen,
dan zal het volk geen diefstal plegen.

Ziet niet naar wat begeerlijk is,
dan zal het hart van het volk niet in verwarring komen.

Daarom, de Wijze regeert door de harten leeg
van begeerte te maken, de buiken stevig te voeden,
de slechte neigingen te verzwakken,
en het beenderstelsel te versterken.

Hij maakt voortdurend, dat het volk niet weet,
en geen begeerten heeft.

Als dit niet geheel gelukt, maakt hij dat zij,
die willen weten, niet durven ageren.

Hij doet wu wei (niet-doen), en dan is er niets,
wat hij niet goed regeert.

4

Tao is ledig,
en toch in Zijne operaties als onuitputtelijk.

O, hoe diep is Het !

Het is de Oer-vader aller dingen.

Het verstompt zijn scherppte,
ontrafelt zijn verwardheid,
tempert zijn schittering,
en maakt zich gelijk aan het stof.

O, hoe kalm is Het !

Het lijkt wel eeuwig te bestaan.

Ik weet niet van wie Het het kind is.

Het was vóór de opperste God.

5

Hemel en Aarde zijn niet menslievend,
en beschouwt het volk als de strooien honden.

Temidden van Hemel en Aarde is als een blaasbalg;
het is ledig en toch nooit uitgeput;
hoe meer het beweegt, hoe meer kracht er uitkomt.

Maar met veel woorden raakt men uitgeput.

Het is beter, het midden te bewaren.

6

De geest van de vallei sterft niet,
men noemt haar de mystieke moeder.

De deur van de mystieke moeder
is de wortel van Hemel en Aarde.

Het gaat eeuwig door
en schijnt altijd te blijven bestaan.

Houdt u er altijd aan,
en gij zult niet behoeven te bewegen.

7

Hemel en Aarde duren eeuwig.

Hemel en Aarde kunnen dáárom eeuwiglijk duren,
omdat zij niet voor zichzelf leven.

Daarom stelt de Wijze zichzelf achter de anderen,
en wordt dan zelf de eerste.

Hij maakt zich los van zijn lichaam,
en dan blijft zijn lichaam behouden.

Is dit niet, omdat hij geen egoïsme heeft?
En wordt zijn egoïstisch eigenbelang volmaakt.

8

De opperste Goedheid is als water.

Water is goed,
doet goed aan alle dingen, en twist niet.

Het woont in plaatsen die de mensen verachten.

Daarom komt (de Wijze, die als water is) dicht bij Tao.

Hij woont vanzelf op de goede plaats.

Hij houdt ervan dat zijn hart diep is als een afgrond.

Als hij weldoet meent hij het in menslievendheid.

Als hij spreekt, spreekt hij goed de waarheid.

Als hij regeert, houdt hij goed orde.

Als hij zaken heeft, doet hij ze goed.

Als hij beweegt is het op de rechte tijd.

Maar alleen als hij niet met anderen in strijd komt,
is er niets in hem te laken.

9

Beter dan een gevulde vaas aan beide zijden te dragen,
is het er in 't geheel geen te dragen.

Als men (een lemmet) na het gescherpt te hebben,
telkens met de hand voelt (om het te proberen),
zal het niet lang goed kunnen blijven.

Als men zijn zaal vol goud en edelgesteenten heeft,
zal men haar niet kunnen behouden.

Als men, rijk en in aanzien zijnde, trots is,
zal men zelf zijn ongeluk na zich slepen.

Als het werk volbracht is, en de naam gemaakt,
moet men zich terugtrekken.

Dit is de Weg van de Hemel.

10

Hij die het animale aan het spirituele onderwerpt,
kan zijn wil op één ding gericht houden,
zodat hij niet verdeeld is.

Hij temt zijn vitale kracht, tot hij gedwee wordt,
en als een pasgeboren kind.

Als hij zijn inwendig gezicht klaar en puur maakt,
zal hij vrij zijn van alle morele gebreken.

Als hij met liefde voor het volk
(als hij een vorst is) het rijk regeert,
zal hij wu wei kunnen zijn.

Hij zal zijn als de broedende hen,
die in volmaakte rust is,
terwijl de processen van de natuur voortgaan

11

De dertig spaken van een wiel verenigen zich om een naaf.

Maar alleen door de ledige ruimte is de wagen van nut.

De vaas is uit klei gekneed tot huisraad.

Maar alleen door de ledige ruimte (binnen in) is zij van nut.

12

De vijf kleuren verblinden het oog van de mens.

De vijf tonen verdoven het oor.

De vijf smaken bederven de smaak.

Dolle ritten en jachten
brengen het menselijk hart in verdwaling.

Moeilijk te verkrijgen goederen
brengen de mens tot verderfelijke daden.

Daarom maakt de Wijze werk van zijn binnenste
en niet van zijn ogen.

Hij verwerpt wat van buiten komt,
en verlangt naar wat van binnen is.

13

Hoge gratie en degradatie zijn dingen van vrees.

Het lichaam is als een grote ramp.

Hoe is het,
dat men dit zegt van hoge gratie en degradatie?

Hoge gratie is iets inferieurs.

Verkrijgt men haar, dan is men als in vrees.

Verliest men haar, dan is men als in vrees.

Daarom zegt men:
'hoge gratie en degradatie zijn dingen van vrees.'

Hoe is het, dat men zegt:
'Het lichaam is als een grote ramp'?

Ik heb dáárom grote rampen,
omdat ik een lichaam heb.

Als ik zover was, dat ik géén lichaam had,
welke rampen zou ik dan hebben?

Daarom, wie het als een zwaar karwei beschouwt
om het rijk te regeren, die kan men het rijk toevertrouwen.

Wie het iets verwerpelijk vindt om zelf het rijk te regeren,
die kan men de regering van het rijk opdragen.

14

Gij kijkt ernaar, en gij ziet Het niet;
men noemt Het kleurloos.

Gij luistert ernaar, en gij hoort Het niet;
men noemt Het afoon.

Gij tast ernaar, en gij raakt Het niet;
men noemt Het onstoffelijk.

Deze drie dingen zijn niet met eigen woorden uit te leggen.

Daarom, zij smelten samen tot één.

Zijn bovenste is niet verlicht,

Zijn onderste is niet duister.

Het is eeuwig, en kan niet met een naam worden genoemd!

Het keert terug tot het niet-zijn!

Dit noem ik het beeld van het beeldloze,
de vorm van het vormeloze.

Dit noem ik vaag en onbestemd.

15

In de oudheid waren de goede filosofen,
die zich aan Tao wijdden als gering,
subtiel, duister, en vér-doordringend.

Zij waren zó diep, dat het niet is te begrijpen.

Maar omdat het niet te begrijpen is,
zal ik mij moeite doen om er een beeld van te geven.

Zij waren bedeesd als een,
die in de winter een stroom doorwaadt.

Zij waren op hun hoede,
als een, die zijn burens vreest.
Zij waren ernstig als een gast tegenover zijn gastheer.
Zij verdwenen als het ijs dat gaat smelten.
Zij waren simpel, als onbewerkt hout.
Zij waren ledig, als een vallei
Zij waren als troebel water.

Wie kan de onzuiverheden (van zijn hart) verreinen tot rust?

Wie kan langzamerhand geboren worden (in Tao) door een
langdurig betrachte kalmte?

Hij die Tao behoudt, wenst niet vol te zijn.

Juist omdat hij niet vol is,
is hij voor altijd gevrijwaard tegen verandering.

16

Als men tot het opperste Ledig is gekomen
handhaaft men een onvergankelijke rust.

Alle dingen worden tezamen geboren;
ik zie ze daarna weer terugkeren.

Alle dingen bloeien overvloedig;
daarna keert elk terug tot zijn oorsprong.
Tot de oorsprong terugkeren heet in rust zijn.
In rust zijn heet terugkeren tot het eeuwige, reële Leven.
Terugkerend tot het Leven heet ik eeuwigdurend zijn.

Te weten wat eeuwigdurend is heet verlicht zijn.

Niet te weten wat eeuwigdurend is
heet eigen ellende bewerken.
Weten wat eeuwigdurend is is een grote ziel hebben.

Een grote ziel hebbende is men rechtvaardig.

Rechtvaardig zijnde is men koning.

Koning zijnde is men de hemel.

De hemel zijnde is men Tao.

Tao zijnde is men altijd-durend.

Al sterft het lichaam,
er is dan toch geen gevaar meer te duchten.

17

In de hoge oudheid wist het volk alleen van de vorsten dat zij bestonden.

De vorsten, die dáárna kwamen, had het volk lief en prees hen.

Die dáárna kwamen, vreesde het.

Die dáárna kwamen, verachtte het.

Hij die anderen niet vertrouwt, krijgt het vertrouwen van anderen niet.

(De ouden) waren langzaam en ernstig in hun woorden.

Als zij de verdiensten hadden gemaakt, en de zaken volvoerd, zei het volk:

“Wij zijn vanzelf (zoals onze natuur is)”.

18

Toen Tao werd verwaarloosd, kwamen menslievendheid en gerechtigheid.

Toen de “scherpzinnigheid” en “het schrandere doorzicht” voor de dag kwamen, ontstond de grote huichelarij.

Toen de familie niet meer in harmonie leefde, kwamen de Hiao en de Ts'z'.
(liefde van de mensen voor elkaar)

Toen de staten van het rijk in verwarring waren, kwamen de getrouwe onderdanen.

19

Doe de wijsheid vàn u, en weg met het weten,
dan zal het volk honderdmaal meer gelukkig zijn.

Doe de filantropie vàn u, en weg met gerechtigheid,
en het volk zal (vanzelf) terugkeren
tot liefde voor de ouders en voor de kinderen.

Doe de knapheid vàn u, en weg met gewinzucht,
en er zullen geen dieven en rovers meer zijn.

Doe afstand van deze drie dingen.

Heb niet genoeg aan de schijn.

Daarom toon ik u, wáár gij u aan moet houden:
Ziet uzelf in uw oorspronkelijke eenvoud
en behoud uw oorspronkelijke puurheid.

Hebt weinig egoïsme en weinig begeerten.

Doe de studie vàn u, dan zult gij geen zorgen hebben.

Wat doet het er eigenlijk toe of we het karakter “wei”
dan wel het karakter “oh” voor “ja” gebruiken?

Maar het is héél iets anders om te weten
het onderscheid tussen goed en kwaad.

Helaas! De wereld is een wildernis geworden,
en er is nog geen einde aan!

20

Alle mensen zijn blij en vrolijk,
als hij, die geniet van rundvlees,
als hij die in de lente een hoog terras heeft bestegen.

Ik alleen ben kalm, en heb nog niet éven bewogen.
Ik ben als een klein kindje, dat nog niet geglimlacht heeft.
Ik ben vrij, zonder belemmering, alsof er niets was,
waarheen ik zou willen terugkeren.

De gewone mensen hebben over;
ik alleen ben als een, die alles verloren heeft.

Ik heb het hart van een domme,
ik ben een chaos van verwarring.

De gewone mensen zijn schitterend verlicht,
ik alleen ben als duister.

De gewone mensen zijn doordringend van doorzicht;
ik alleen ben droevig ongerust.

Ik ben vaag als de zee,
ik word door de golven heen en weergedreven als rusteloos.

Alle mensen hebben overal een reden voor;
ik alleen ben dom, als iemand van het land.

Ik alleen ben anders dan de (gewone) mensen,
omdat ik de Moeder vereer, die alles voedt (Tao).

21

De zichtbare manifestaties van de grote Teh zijn een emanatie van Tao.

Ziehier de natuur van Tao.

Tao is vaag en verward. Hoe verward! ... Hoe vaag. .

En toch bevat het de vormen der dingen!

Hoe vaag! ...

Hoe verward! ...

En toch bevat het een spirituele essence!

Deze spirituele essence is zeer reëel,
en bevat de onfeilbare getuigenis van wat zij is.

Van oudsher tot nu toe was Zijn naam onvergankelijk,
en Het geeft geboorte aan de gehele creatie.

Hoe weet ik, dat de gehele creatie hierin haar oorsprong heeft?

Door Tao zelf.

22

Het onvolmaakte zal volmaakt worden.
Het gebogene zal recht worden.
Het holle zal vol worden.
Het versletene zal nieuw worden.

Met weinig wordt *het* verkregen.
Met véél dwaalt men er van af.

Daarom: de Wijze omvat het Ene
en maakt zich zo het voorbeeld van de wereld.

Hij wenst zichzelf niet licht te schijnen,
en daarom juist is hij verlicht.
Hij wenst niet zelf de ware man te wezen,
en daarom juist steekt hij boven anderen uit.

Hij pocht niet op zijn werk
en daarom juist heeft hij verdienste.
Hij schat zichzelf niet hoog en is daarom juist de meerdere.
Hij strijdt niet en juist daarom is er niemand in de wereld die tegen hem op kan.

Hoe zou het een leeg gezegde kunnen zijn wat de ouden
noemende: *het onvolmaakte wordt volmaakt?*

Als iemand het volmaakte bereikt heeft,
onderwerpt zich alles aan hem.

23

Wie weinig spreekt is vanzelf natuurlijk.

Wat is het, dat maakt dat een strenge wind geen gehele morgen duurt, en een hevige regen geen gehele dag?

De actie van hemel en aarde.

Als de hemel en de aarde niet lang kunnen duren, hoeveel te minder dan de mens!

Daarom de mens, die al zijn daden regelt naar Tao zal gelijk aan Tao worden.

Degenen die zich regelen naar de Deugd zullen gelijk aan de Deugd worden.

Die zich regelt naar de misdaad zal gelijk aan de misdaad worden.

Wie gelijk aan Tao is verkrijgt ook Tao.

Wie gelijk aan de Deugd is verkrijgt ook de Deugd.

Wie gelijk aan de misdaad is verkrijgt ook de misdaad.

Niet genoeg geloof hebben is géén geloof hebben.

24

Wie op zijn tenen gaat staan kan niet rechtop blijven.

Wie de benen ver uitstrekt kan niet lopen.

Wie zelf licht wenst te schijnen, is niet verlicht.

Wie zelf de ware man wenst te zijn steekt niet boven de anderen uit.

Wie op zijn werk pocht, heeft geen verdienste.

Wie zich hoog stelt is niet superieur.

Zulke manieren van doen, vergeleken bij Tao, zijn als overblijfselen van eten, of andere walgelijke dingen die altijd verafschuwd worden.

Daarom, wie in Tao leven, houden zich er niet mee op.

25

Vóór hemel en aarde bestonden, was er een vaag wezen.

Hoe rustig-kalm! Hoe onstoffelijk!

Het staat alleen, op zichzelf, en verandert niet.
Het doorvloeit alles en loopt geen gevaar.
Het mag wel de Moeder van alles onder de hemel
worden genoemd.

Ik weet niet Zijn naam.

Maar, Het een karakter willende geven noem ik het Tao.

Wil ik Het met alle geweld omschrijven, dan noem ik Het groot.

Van groot noem ik Het vervliedend.

Van vervliedend noem ik Het vèr.

Van vèr noem ik Het weer terugkerend.

Daarom, Tao is groot, de hemel is groot,
de aarde is groot, de koning is groot.

Er zijn vier grote machten in de wereld,
en de koning is er één van.

De wet van de koning is van de aarde;
de wet van de aarde is van de hemel;
de wet van de hemel is van Tao.
Maar de wet van Tao is van-zich-zelve.

26

Het zware is de wortel van het lichte.

De rust is overheerser van de beweging.

Daarom laat de Wijze nooit af van zwaarte en rust.

Al is er nóg zoveel schoons te zien,
hij blijft wonen in de rust, en gaat er vèr van.

Maar helaas, de Heer van tienduizend wagens
acht het Rijk licht om zichzelf.

Door ze gering te achten verliest hij zijn ministers,
door zich te laten meeslepen verliest hij de heerschappij.

27

Hij die goed in Tao gaat, laat geen sporen achter.

Hij die goed spreekt, geeft geen reden tot blaam.

Hij die goed telt, gebruikt geen bamboe-tabletjes.

Hij die goed sluit, gebruikt geen houten bouten,
en toch kan men niet openen (wat hij afsluit).

Hij die goed bindt, gebruikt geen koorden,
en toch kan men niet losmaken wat hij bindt.

Daarom, de Wijze munt altijd uit in het helpen van mensen,
en hij verwerpt er géén.

Hij munt altijd uit in het helpen van dingen,
en hij verwerpt er geen.

Dit noem ik dubbel verlicht zijn.
Daarom, de goede is de leermeester van de slechte;
de slechte is de leermeester van de goede.

Hij die geen waarde hecht aan macht,
en niet houdt van weelde,
al moge zijn wijsheid als dom schijnen,
heeft de Al-Wijsheid verkregen.

28

Hij die zijn mannelijke kracht kent,
en toch vrouwelijke zachtheid behoudt,
is de vallei van het rijk.

Als hij de vallei van het rijk is,
zal de altijddurende deugd hem niet verlaten
en hij zal terugkeren tot de simpele staat van een kind.

Hij die zijn licht kent, en toch in de schaduw blijft,
is het voorbeeld voor het rijk.

Is hij het voorbeeld van het rijk,
dan zal de altijddurende deugd in hem niet falen,
en hij keert terug tot het eindeloze.

Hij die zijn glorie weet en blijft in schande,
is de vallei van het rijk.

Als hij de vallei is van het rijk
zal de altijddurende deugd in hem haar volmaaktheid bereiken,
en hij zal tot de oorspronkelijke, simpele staat terugkeren.

Toen de oorspronkelijke, simpele staat zich verspreidde,
zijn de dingen gevormd.

De Wijze, als hij (dit alles) gebruikt,
zal het hoofd van de mandarijnen zijn.

Hij regeert met grandeur, en kwetst niemand.

29

Als de mens het Rijk wil volmaken met actie,
zie ik dat hij niet slaagt.

Het Rijk is een heilige offervaas,
waaraan men niet mag werken.

Werkt men er aan, dan bederft men haar,
grijpt men er naar, dan verliest men haar.

Daarom, onder de mensen zijn er
die vooruitgaan en die volgen, die verwarmen en die verkoelen,
die sterk zijn en die zwak zijn, die bewegen en die stilstaan.
Daarom, de Wijze verwerpt de wellust, de luxe en de
buitensporigheid.

30

Zij, die de heerser over mensen helpen in Tao,
onderwerpen het rijk niet met geweld van wapens.

Wat men aan de mensen doet
krijgt men op dezelfde manier terug als het gegeven is.

Overal, waar legers zijn geweest groeien doornen en distels.

Op grote veldtochten volgen stellig jaren van hongersnood.

De ware Goede slaat ééns met vrucht een slag en houdt dán op,
maar durft niet met ruw geweld doorgaan.

Hij slaat één goede slag, maar verheft zich niet.

Hij slaat één goede slag, maar roemt er niet over.

Hij slaat één goede slag, maar is er niet trots over.

Hij slaat één goede slag, maar wil niet sterk en geweldig lijken.

Vanaf het toppunt van kracht
worden de mensen en dingen oud,
dat wil zeggen, zij zijn niet gelijk aan Tao,
en wat niet gelijk is aan Tao neemt een spoedig einde.

31

De beste wapens zijn instrumenten van onheil.
Allen verachten ze; daarom,
zij die Tao bezitten houden er zich niet mee op.

In de woning van de vorst is de linkerplaats de ereplaats;
hij die soldaten gebruikt, eert de rechterplaats.

Wapens zijn instrumenten van onheil,
geen instrumenten van de vorst.
Deze gebruikt ze alléén als 't niet anders kan,
en de kalmte en de rust zijn voor hem het hoogste.

Overwint hij, dan verblijdt hij er zich niet over,
want zich daarin verblijden zou zijn, houden van doodslag.

En wie houdt van doodslag
kan nooit zijn doel bereiken in de goede regering van het rijk.

In alles wat geluk aanbrengt, is de linkerplaats de hoogste,
in al wat ongeluk aanbrengt, de rechterplaats.

De onderbevelhebber neemt de linkerplaats in,
de opperbevelhebber de rechter.

Dat is,
men plaatst hen volgens de ceremoniën van de rouwdienst.
Hij die een grote menigte mensen gedood heeft,
moet over hen rouwen en wenen.
Hem, die een veldslag gewonnen heeft, moet men plaatsen als
in de ceremoniën voor de doden.

32

Tao is eeuwig en heeft geen naam.

Ofschoon zo simpel-klein van natuur
durft de gehele wereld Het niet te onderwerpen.

Als prins en koningen Het konden handhaven
zouden de tienduizend wezens en dingen
zich aan hen onderwerpen.

Hemel en aarde zouden zich verenigen,
en een zoete dauw doen neerdalen,
en het volk zou zonder bevleken vanzelf tot harmonie komen.

Van het moment dat Tao verdeeld was, kreeg Het een naam.

Die naam, eenmaal bepaald zijnde,
moet men zich weten in te houden.

Wie zich weet in te houden komt in géén gevaar.

Tao is verspreid in het heelal.

Alles keert tot Tao terug,
als de bergstromen tot de rivieren en zeeën.

33

Hij die de mensen kent, is verstandig,
maar hij die zichzelf kent, is verlicht.

Hij die andere mensen overwint is sterk,
maar hij die zichzelf overwint, is almachtig.

Hij die zich weet te matigen, is rijk,
maar hij die energiek is, heeft kracht van wil.

Hij die niet van zijn essentiële natuur afwijkt,
zal lang leven,
maar hij die sterft, en toch niet verloren gaat,
geniet het eeuwigdurend leven.

34

Hoe oneindig strekt Tao zich uit.

Het kan naar links gaan, het kan naar rechts gaan.

Alle wezens steunen op Tao om geboren te worden,
en Het weigert géén.

Als het werk volbracht is, noemt Tao het niet het Zijne.

Het heeft alle wezens lief, en voedt ze,
en beschouwt zich toch niet als hun meester.

Het is eeuwig zonder begeerte;
men zou Het dus klein kunnen noemen.

Alle wezens keren ertoe terug,
en toch beschouwt Het zich niet als hun meester,
men zou Het dus groot kunnen noemen.

Daarom doet de wijze zijn gehele leven lang niet groot,
en daardoor juist volmaakt hij zijn grootheid.

35

Alle volken van het rijk stromen toe naar hem,
die de grote conceptie van Tao kan bevatten.

Zij stromen toe, en komen niet in gevaar,
en hij zal ze tot rust en vrede brengen.

Voor muziek en fijne gerechten
houdt de voorbijgaande vreemdeling op.

Maar als Tao uit onze mond komt
lijkt Het flauw en zonder smaak.

Wij kijken er naar, en zien Het niet duidelijk.

Wij luisteren er naar, en horen Het niet genoeg.

Wij willen Het (geheel) gebruiken, maar Het is onuitputtelijk.

36

Als een ding gaat contracteren,
moet het stellig oorspronkelijk expansie hebben gehad.

Als een ding gaat verzwakken,
moet het stellig eerst sterkte hebben gehad.

Als een ding gaat vervallen,
moet het stellig eerst in bloei zijn geweest.

Als iemand op 't punt staat beroofd te worden,
moet hem stellig eerst gegeven zijn.

Dit noem ik een vage, en (tegelijk) heldere leer.

Het zachte overwint het harde,
het zwakke overwint het sterke.

Vissen kunnen niet uit het water worden genomen;
de instrumenten van de regering
kunnen niet aan het volk worden gegeven.

37

Tao is eeuwig Wu Wei, en toch is er niets,
wat Het niet doet.

Als koningen en vorsten Wu Wei konden blijven,
zouden alle mensen zich hervormen.

Als zij na die hervorming toch nog bewegen wilden,
zou ik ze met het simpele wezen
dat geen naam heeft (Tao) bedwingen.

Het simpele wezen dat geen naam heeft
bevrijdt ons van begeerte,
en, vrij van begeerte, komen wij tot de rust.

En dan komt het Rijk vanzelf terecht.

38

De hoogste deugd (Teh) is geen deugd,
en is dáárom juist deugd.
De lagere deugd verliest niet (het idee) deugd,
en is dáárom juist geen deugd.
De hoogste deugd is Wu Wei,
zonder er expres iets voor te doen.

De lagere deugd is Wei (doende) en doet alles met opzet.
De hoogste menslievendheid ageert,
zonder er (expres) iets voor te doen.
De hoogste plichtmatigheid ageert,
maar doet alles met opzet.
De hoogste Li (decorum) ageert,
maar er is geen antwoord op.
Zij wordt erkend door een beweging van de arm.

Daarom, als Tao verloren is, komt daarna de deugd.
Als de deugd verloren is, komt daarna de menslievendheid.
Als de menslievendheid verloren is,
komt daarna plichtmatigheid.
Als de plichtmatigheid verloren is, komt daarna het decorum.
Welnu, het decorum is maar de schors van rechtheid en
waarheid, en het begin van verwarring.
Het schijn-weten is maar de bloem van Tao,
en het begin van domheid.

Daarom houdt de Wijze mens zich aan wat substantieel
en niet aan wat oppervlakkig is,
aan wat reëel en niet aan wat mooie schijn is.
Hij verwerpt het ene en verlangt naar het andere.

39

De dingen, die eertijds de Eenheid hebben verkregen
zijn de Hemel, die puur is door de Eénheid.

De Aarde, die in rust is door de Eénheid.
De Geesten, die spiritueel zijn door de Eénheid.
De Valleien, die vol zijn door Eénheid.
De tienduizend Dingen die baren door Eénheid.
De Prinsen en Koningen,
die het voorbeeld voor de wereld zijn door hun Eénheid.
Dát heeft Eénheid voortgebracht.

Als de hemel zijn puurheid niet had,
zou hij dreigen uiteen te scheuren
Als de aarde haar rust niet had,
zou zij gevaar lopen uiteen te barsten.
Als de geesten hun spiritualiteit niet hadden,
zouden zij gevaar lopen van op te houden te bestaan
Als de valleien niet gevuld werden,
zouden zij gevaar lopen van te verdrogen
Als de tienduizend dingen niet baarden,
zouden zij gevaar lopen uit te sterven.

Als de prinsen en koningen trots waren op hun hoogheid,
en niet het voorbeeld er wereld waren,
zouden zij gevaar lopen van den troon te worden gestoten.

Daarom: het aanzienlijke heeft zijn basis in het ordinaire,
het hoge heeft zijn grondvesten in het lage.
Daarom noemen de prinsen en koningen zich wezen, mensen
van weinig verdienste, zonder deugd.

Is dit niet omdat zij hun basis zien in het ordinaire,
en terecht?

Met het 'schijnweten', letterlijk 'vooraf-weten',
wordt hier bedoeld het geleerde, buitennissige weten van
allerlei bijzondere dingen, zonder het ware al-weten in Tao,
dus het oppervlakkige weten van de schijn van de dingen,
zonder het weten te kennen.

40

De beweging van Tao is terugkeer (tot zichzelf).
Zachtheid is zijn functie.

41

Als superieure geleerden van Tao horen,
begaan zij Het dadelijk ijverig.

Als middelmatige geleerden van Tao horen,
handhaven zij Het nu, en verliezen Het dán weer.

Als inferieure geleerden van Tao horen, lachen zij er hard om.

Als zij er niet om lachten zou het Tao niet zijn.

Daarom een oud gezegde luidt:
De verlichten in Tao zijn als duister.
De vergevorderden in Tao zijn als achteruitgaande.
Zij die de opperste deugd hebben,
zijn laag als een vallei.
De uiterst reinen zijn als vuil.
Zij die deugd in overvloed hebben,
zijn alsof ze niet genoeg hebben.
Zij die (vaste) gegrondveste deugd hebben, zijn als lui.
Zij, die waar en simpel zijn, zijn als verachtelijk.

Als een groot vierkant zonder hoeken,
als een grote vaas, die nog lang niet afgewerkt is,
als een groot geluid, waarvan men de klank zelden hoort,
als een groot beeld zonder vormen,
zó is (voor ons) Tao verborgen, en heeft geen naam.
Het helpt de wezens en dingen en volmaakt ze.

42

Tao baarde één
Een baarde twee
Twee baarde drie
Drie baarde alle dingen

Alle dingen laten de duisternis achter zich
om te omhelzen het licht
en worden in harmonie gebracht door het Fluïde van de Leegte.

Wat de mensen verafschuwen is te zijn wezen,
mensen van weinig verdiensten,
zonder deugd, en toch noemen koningen en hertogen zich zo
(als met een ernaam).

Daarom, wie zich vernedert zal verheven worden,
en wie zich verheft zal vernederd worden.

Wat de mensen leren, dat leer ik ook.

De geweldadigen en tirannen
zullen geen natuurlijke dood sterven.

Ik zal hen tot het voorbeeld van mijn leer nemen.

43

Het allerzachtste in de wereld overwint het allerhardste.

Het immateriële dringt binnen in het ondoordringbare.

Vandaar, dat ik het nut weet van Wu Wei.

Er zijn er maar weinigen onder de hemel
die toe zijn aan de leer zonder woorden,
en aan het nut van Wu Wei.

44

Wat is ons het naaste, onze naam of ons Zelf ?

Wat is ons het meeste, ons Zelf of onze rijkdommen?

Wat is het ergste, ze te verkrijgen of ze te verliezen?

Daarom is het, dat wie liefheeft, veel zal verkwisten.

Wie veel schatten verbergt zal stellig veel verliezen.

Wie genoeg weet te hebben zal niet onteerd worden.

Wie weet waar op te houden, zal niet ondergaan.

Deze zal lange tijd bestaan.

45

De Wijze is gans volmaakt, en lijkt onvolmaakt;
zijn middelen raken nooit op.

Hij is gans vol en lijkt leeg;
zijn middelen (bronnen) zijn nooit uitgeput.

Hij is gans recht en lijkt krom.

Hij is gans bekwaam en lijkt dom.

Hij is zéér welsprekend en lijkt een stamelaar.

De beweging overwint de koude, de rust overwint de warmte.

Hij die puur en rustig is, wordt het voorbeeld van het rijk.

46

Toen Tao in het rijk regeerde,
zond men de vlugge paarden weg
om ze op het land te gebruiken,

Toen Tao niet in het rijk regeerde,
werden de krijgsrossen gefokt op de grenzen.

Er is géén zo grote misdaad
als zich veel begeerten toe te staan.

Er is géén zo groot ongeluk als niet genoeg weten te hebben.

Er is géén zo grote ramp als (altijd) maar te willen krijgen.

Daarom, hij die genoeg weet te hebben,
is altijd tevreden, naar ik meen.

47

Zonder mijn deur uit te gaan ken ik de wereld.

Zonder uit mijn venster te kijken zie ik de Weg van de hemel.

Hoe verder gij uitgaat, hoe minder gij zult weten.

Daarom, de Wijze komt er zonder te lopen,
noemt de dingen zonder ze te zien,
en volmaakt zich zonder actie.

48

Zich toeleggen op studie is dagelijks 'meer krijgen'.

Zich wijden aan Tao is dagelijks 'minder krijgen'.

Minder en minder, tot Wu Wei bereikt is.

Wu Wei eenmaal bereikt is er niets dat men niet kan doen,
naar ik meen.

Door altijd niets te doen
kan men over het Rijk meester worden.

Maar door te doen is men niet in staat,
meester te worden van het Rijk.

49

De Wijze heeft geen buitengewoon hart.

Hij beschouwt het hart van het volk als het zijne.

Ik ben voor de goeden goed.

Voor de niet-goeden ben ik ook goed, om ze goed te maken.

Ik geloof de oprechten.

De niet-oprechten geloof ik ook, om ze oprecht te maken.

De Wijze in de wereld is voortdurend in vrees
dat de wereld zijn hart in verwarring zal brengen.

De oren en ogen van de honderd families zijn op hem gericht,
en hij beschouwt hen als kinderen.

50

De mens komt uit het leven en gaat in de dood.

Er zijn dertien dienaren van het leven
en dertien dienaren van de dood.

Als de mens geboren is,
bewegen hem ook al de dertien dienaren van de dood.

Wat is hier toch wel de reden van?

Dat hij te intens wil leven, en te veel vitaliteit verspilt.

Ik heb horen zeggen dat hij die zijn leven weet te regeren,
zonder gevaar langs een weg kan gaan
waar rinoerossen en tijgers zijn,
en in het leger kan treden zonder harnas of wapens.

Want de rinoer zou geen plek kunnen vinden
om zijn hoorn in te boren,
de tijger geen plek om zijn klauwen in te slaan,
de krijgsman geen plek om zijn zwaard in te steken.

En hoe komt dat dan wel?

Omdat hij niet blootgesteld is aan de dood.

51

Tao brengt de dingen voort.

Het brengt ze groot door Teh (Zijn manifestatie in hen).

Het vormt ze door Zijn substantie.

Het volmaakt ze door Zijn impulsie.
Daarom, onder alle wezens is er geen
dat niet Tao verert en Teh hoogacht.

Die majesteit van Tao en die eerwaardigheid van Teh
zijn niet aan hen gegeven,
zij bezitten die eeuwig uit zichzelf.

Daarom, Tao baart alle dingen, kweekt ze op,
doet ze groeien, brengt ze groot, volmaakt ze,
doet ze rijpen, voedt ze, beschermt ze.

Te baren, en toch niet als eigendom te beschouwen,
te formeren, en dat toch niet als glorie te beschouwen,
te regeren, en toch vrij te laten,
dit noem ik de mysterieuze deugd.

52

De wereld heeft een begin, dat werd de Moeder van de wereld.

Als men de moeder bezit, kent men daardoor haar kinderen.

Als men haar kinderen kent en daarna de moeder behoudt,
al sterft het lichaam weg,
men heeft dan geen gevaar te duchten.

Hij die zijn mond sluit, en zijn ogen en oren dichtdoet,
zal zijn hele leven lang niet behoeven te tobben.

Hij die zijn mond opendoet, en zich druk gaat maken,
is niet meer te redden.

Het kleine te zien heet verlicht zijn,
zwakheid te handhaven heet sterk zijn.

Als men gebruik maakt van de afschittering van Tao
om daarna tot Zijn licht terug te keren,
heeft het lichaam geen ramp meer te vrezen.

Dit noem ik dubbel verlicht zijn.

53

Als ik, bij toeval, eens een beetje kennis had,
zou ik de grote Weg bewandelen.

Mijn vrees zou zijn, of ik deze leer wel zou kunnen verspreiden.

Want de grote weg is zeer vlak,
maar het volk houdt van de zijpaden.

Als de paleizen veel treden hebben, zijn de velden vol onkruid,
en zijn de graanschuren gans leeg.

De prinses kleden zich in schitterende gewaden,
dragende een scherp zwaard.

Zij verzadigen zich aan lekker eten en drinken, en hebben
schatten en goederen te over.

Dit noem ik het voorbeeld geven van diefstal.

Dit is niet zich toeleggen op Tao!

54

Hij die goed weet te grondvesten,
zal zijn werk niet ontworteld zien.

Hij die goed weet vast te houden, zal niet laten ontglippen.

Zijn zonen en kleinzonen
zullen voor hem offeren zonder ophouden.

Als de mens Het betracht in zichzelf,
zal al zijn deugd reëel worden.

Als hij Het betracht in zijn familie
zal zijn deugd overvloedig worden.

Als hij Het in zijn dorp betracht
zal zijn deugd vèr verspreid worden.

Als hij Het in zijn staat betracht
zal zijn deugd rijk-bloeiend worden.

Als hij Het in het Rijk betracht
zal zijn deugd universeel worden.

Daarom, naar zichzelf beoordeelt men anderen.
Naar zijn familie oordeelt men andere families.
Naar zijn dorp oordeelt men andere dorpen.
Naar zijn staat oordeelt men andere staten.
Naar zijn Rijk oordeelt men andere toekomstige Rijken.
Hoe weet ik dat het aldus met het Rijk is?

Juist door Dit.

55

Hij die een intense deugd heeft
gelijkt op een pasgeboren kind,
dat de steken van venijnige insecten niet vreest,
noch de klauwen van wilde beesten,
noch de greep van roofvogels.

Zijn beenderen zijn zwak, zijn pezen zijn week,
en toch houdt het de dingen stevig vast.

Het weet nog niet de gemeenschap van de beide seksen
en toch is er al wat actie in zijn geslachtsdeel.

Dit is door de volmaaktheid van het zaad.

Het schreeuwt de ganse dag en toch wordt zijn keel niet schor.

Dit is door de volmaaktheid van de harmonie.

Te weten wat harmonie is
heet onveranderlijk eeuwigdurend zijn.

Te weten wat onveranderlijk is heet verlicht zijn.

Vermeerdering van leven heet zaligheid.

De geest het lichaam besturende heet kracht.

Van het toppunt van kracht af worden de dingen oud,
dat wil zeggen, zij zijn niet gelijk aan Tao;
en wat niet gelijk is aan Tao neemt een spoedig einde.

56

Zij die Tao weten spreken er niet over;
zij die erover spreken weten Het niet.

De Wijze doet zijn mond dicht,
sluit ogen en oren,
haalt zijn hoge aspiraties neer,
ontrafelt het verwarde,
tempert het verblindend schitterende,
en maakt zich gelijk aan het stof.

Dit noem ik een mystieke gelijkenis met Tao.

Gunst noch ongenade, voorspoed noch schade,
geëerdheid noch verachting kunnen hem treffen.

Daarom is hij de eerbiedwaardigste mens onder de hemel.

57

Met rechtheid regeert men de staat,
met listen voert men oorlog,
met Wu Wei wint men het Rijk.

Hoe weet ik dat het zo met het Rijk is? Door dit:

Hoe meer bangmakende verbodsbepalingen er in het rijk zijn,
des te armer wordt het volk.

Hoe meer middelen tot productie van weelde het volk heeft,
des te verwarder wordt de staat.

Hoe bekwamer en vernuftiger het volk is,
des te meer artificiële dingen worden er gemaakt.

Hoe rijker en klaarder de wet wordt,
des te meer dieven en rovers er komen.

Daarom zegt de Wijze: ik ben Wu Wei
en dan zal het volk zich vanzelf hervormen.

Ik houd van de rust,
en dan zal het volk vanzelf recht worden.

Ik doe geen werk,
en dan zal het volk van zelf rijk worden.

Ik heb geen begeerten,
en dan zal het volk vanzelf weer eenvoudig worden.

58

Als de regering tolerant is, zal het volk schuldeloos zijn.

Als de regering overal de neus in steekt,
zal het volk telkens inbreuk op de wet maken.

Falen is de basis van slagen; slagen is de basis van falen.

Wie weet van die twee het uiterste?

Voor de ongerechte lijkt gerechtigheid als vreemd,
en goedheid als verdorvenheid.

Waarlijk, de mensheid is gedompeld in dwaling,
sinds menige dag!

Daarom, de Wijze is vierkant, zonder hoekig te zijn,
is belangeloos zonder te kwetsen,
is oprecht zonder overdreven stipt te zijn,
is schitterend zonder te verblinden.

59

Om de mensen te regeren en de hemel te dienen gaat niets boven de gematigdheid.

Gematigdheid is het allereerst nodig voor de mens.

Dit allereerst nodige noem ik een zware opeenstapeling van deugd.

Met een zware opeenstapeling van deugd is er niets, wat hij niet verwezenlijken kan.

Als er niets is, wat hij niet verwezenlijken kan, kent niemand de grenzen van zijn macht.

Als niemand de grenzen kent van zijn macht is hij geschikt om het rijk te regeren.

Die het oer-principe van het rijk bezit, zal lang blijven regeren.

Dit is wat men noemt een krachtige en diep geplante wortel hebben.

Dit is de leer van lang te leven.

60

Om een groot rijk te regeren moet men even zo voorzichtig zijn als in 't bakken van een klein visje.

Als men het rijk regeert met Tao zijn de kwade invloeden tot inactie gedwongen; niet dat zij hun macht verloren hebben, maar zij kwetsen de mensen niet.

Niet alleen dat zij de mensen niet kunnen kwetsen, maar zelfs de Wijze kwetst de mensen niet.

Noch de Wijze, noch de kwade invloeden kwetsen hen, daarom zullen hun deugden samen ineenvloeien.

61

Een groot rijk moet zijn nederig als de grote stromen,
in welke zich de wateren van het rijk uitstorten.

Het moet de vrouwelijke sekse navolgen,
die juist door de rust de mannelijke overwint.

Die rust is een vernedering.

Daarom, als een groot rijk zich vernedert voor kleinere staten,
zal het die kleinere staten winnen.

Als de kleinere staten zich vernederen voor het grote rijk,
zullen zij het grootste rijk winnen.

Daarom, de een vernedert zich om te krijgen,
de ander om gekregen te worden.

Wat een grote staat enkel moet willen
is zich te vergroten en uit te breiden.

Wat een kleine staat enkel moet willen is protectie,
dan krijgen beide wat zij nodig hebben.

Maar de grote behoren zich te vernederen!

62

Tao is de veilige schuilplaats van alle dingen,
de schat van de goeden, de steun van de slechten.

Goede woorden kunnen ons tot voordeel zijn,
en een eerwaardig gedrag kan ons boven de anderen verheffen.

Hoe kan men het wegmaken, dat er slechte mensen zijn?

Daarom heeft men een keizerschap gegrondvest
en drie ministers ingesteld.

Al houdt men in beide handen een jaspistaf
en gaat men vóór met een vierspan,
het is beter te blijven zitten en vooruit te gaan in Tao.

Hoe is het, dat de ouden Tao zo vereerden?

Is het niet,
omdat men Het vanzelf vindt zonder de ganse dag te zoeken,
en omdat Het de misdaden vergeeft?

Daarom is Tao het eerbiedwaardigste onder de hemel.

63

De Wijze doet Wu Wei, werkt aan géén werk,
en savouereert wat zonder smaak is.

Het grote en het kleine,
het vele en het weinige zijn even gewichtig voor hem.

Hij wreekt kwaad met goed.

Als hij moeilijke dingen ontwerpt,
begint hij met de gemakkelijke.

Als hij grote dingen wil doen, begint hij met de kleine.

De moeilijke dingen onder de hemel
zijn stellig uit de gemakkelijke gemaakt.

De grote dingen onder de hemel
zijn stellig uit de kleine gemaakt.

Daarom, de Wijze zoekt geen grote dingen te doen,
en daardoor juist volbrengt hij grote dingen.

Lichtvaardig gedane beloften worden stellig zelden gehouden,
en wie veel voor gemakkelijk houdt,
ondervindt dat veel moeilijk is.

Daarom, de Wijze vindt alsof alles moeilijk is,
en daarom juist ondervindt hij nooit moeilijkheden.

64

Dat wat in rust is, is gemakkelijk te behouden in zijn toestand.
Dat wat nog niet verschenen is, is gemakkelijk te voorkomen.
Dat wat broos is, is gemakkelijk te breken.
Dat wat klein is, is gemakkelijk te verspreiden.

Houdt het kwaad tegen vóór het bestaat,
regeer wanorde vóór zij uitbarst.

Een boom die gij met beide armen nauwelijks kunt omvatten
is gegroeid uit een vezeltje zo fijn als een haar.
Een toren van negen verdiepingen
is uit een klein hoopje aarde opgericht.
Een reis van duizend li's begint met één enkele voetstap.

Wie 'doet' faalt, wie grijpt verliest wat hij grijpt.

Daarom, de Wijze is Wu Wei en faalt daarom niet.
De Wijze grijpt niet en verliest daarom niet.
Als het volk iets doet
faalt het altijd als het op het punt is om te slagen.

Zorg voor het einde zowel als voor het begin,
dan zult gij niet falen.
Vandaar, de Wijze begeert géén begeerten te hebben,
en hecht geen waarde aan moeilijk te verkrijgen dingen.
Zijn studie is géén studie
en daardoor ontkomt hij aan de fouten van de mensen.
Hij laat alle dingen hun natuurlijke gang gaan,
en komt niet tussenbeide.

65

De ouden, die Tao betrachtten,
gebruikten Het niet om het volk verlicht te maken,
maar om het simpel te houden.

Het volk is moeilijk te regeren omdat het zoveel weet.

Hij die een rijk regeert door het weten te vermeerderen,
is de gesel van het volk.

Hij die niet met al dat weten het rijk regeert
is het geluk van het volk.

Hij die deze beide dingen weet,
is ook een voorbeeld voor het rijk.

Altijd een voorbeeld weten te zijn,
noem ik de mystieke deugd hebben.

Deze deugd is diep, en vèrreikend,
en tegenovergesteld aan de materiële dingen!

En daarna komt men tot de grote vrede.

66

Waarom kunnen de grote rivieren en zeeën de koningen zijn
van alle stromen?

Omdat zij zich onder hen weten te houden,
daarom kunnen zij de koningen aller stromen zijn.

Daarom, als de Wijze superieur wil zijn aan het volk,
moet hij in zijn spreken ónder het volk blijven.

Als hij voor het volk uit wil staan,
moet hij zich op de achtergrond houden.

Daardoor staat hij boven allen,
en weegt toch niet zwaar op het volk,
staat hij voor allen uit en kwetst toch het volk niet.

Daardoor gehoorzaamt het rijk hem met vreugde,
en wordt hem niet moede.

Omdat hij alle strijd vermijdt is er niemand in het rijk,
die met hem strijden kan.

67

Allen in het rijk noemen mij groot,
maar ik ben als gedegenereerd.

Juist omdat ik groot ben, ben ik als gedegenereerd.
Als ik daaraan (d.i. aan groot) gelijk ware ... reeds lang,
naar ik meen, weet ik daar het kleine van.

Welnu, ik heb drie schatten, die ik vasthoud,
en in ere houd.

De ene heet Liefde.
De tweede heet Zuinigheid.
De derde heet Nederigheid.

Door mijn liefde kan ik dapper zijn.
Door mijn zuinigheid kan ik veel geven.
Door mijn nederigheid kan ik de eerste zijn.

Tegenwoordig verwerpt men de liefde
en is toch dapper,
verwerpt men de zuinigheid
en geeft toch veel uit,
en verwerpt men de laatste plaats
om toch de eerste te zijn.
Dit leidt tot de dood, naar ik meen.
Welnu, als men strijdt vervuld van liede,
overwint men,
en als men iets verdedigt vervuld van liefde,
zal men het behouden.
De hemel schenkt de gave van liefde aan hem,
die zij beschermen wil.

68

Hij die een goed veldheer is, is niet krijgszuchtig.

Hij die een goed strijder is, is niet toornig.

Hij die een goed overwinnaar is, worstelt niet.

Hij die goed mensen weet te gebruiken, stelt zich onder hen.

Dit noem ik de deugd die niet strijdt.

Dit noem ik de kracht die de mensen weet te gebruiken,

Dit noem ik met de hemel samen één zijn.

Dit was het opperste, waartoe de ouden kwamen.

69

Een veldheer zei eens:
ik durf niet gastheer te zijn (dit is: aan te vallen).

Ik ben liever gast (dit is defensief).

Ik durf geen duim vooruit te gaan en ga liever een voet terug.

Dit noem ik vorderingen maken zonder vooruit te gaan;
terugslaan zonder de armen uit te strekken;
vervolgend zonder dat er een vijand is;
grijpen zonder wapens.

Er is geen groter ramp dan de vijand te gering te achten.

De vijand gering te achten is bijna onze schat verliezen.

Als twee legers van gelijke kracht strijden,
overwint het leger dat de liefde heeft.

70

Mijn woorden zijn heel gemakkelijk te begrijpen.

Maar niemand in het rijk kan ze begrijpen
noch betrachten.

Mijn woorden hebben een Oorsprong,
mijn daden hebben een Meester (Tao).

Maar de mensen weten dat niet,
eEn daarom begrijpen ze mij niet.

Zij die mij kennen, zijn zeldzaam.

Dat is juist mijn eerwaardigheid, naar ik meen.

Daarom: de Wijze trekt grove wollen klederen aan
en verbergt zijn edelstenen in zijn boezem.

71

Te weten dat wij niet weten is superieur.

Niet te weten en denken te weten is de ziekte van de mensen.

Als men om deze ziekte lijdt, zal men haar ontkomen.

De Wijze heeft deze ziekte niet,
juist omdat hij er het lijden van weet.

Daarom is hij er niet ziek van.

72

Als het volk niet vreest wat te vrezen is, zal dat,
wat te vrezen is, tot hem komen.

Vind uw woning niet te nauw, walg niet van uw levenslot.

Nu, ik walg niet van het mijne,
daarom boezemt het mij geen walging in.

Daarom, de Wijze kent zichzelf,
maar zonder gezien te willen worden;

Hij heeft zichzelf lief, maar zonder zich hoog te stellen.

Hij verwerpt het ene, en langt naar het andere.

73

Hij die zijn moed aanwendt om te durven, vindt de dood,
maar hij die moed genoeg heeft om niet te durven, zal leven.

Van deze twee dingen is het ene nuttig, het andere schadelijk.

Wie weet de reden als de hemel iets haat?

Daarom, de Wijze is alsof hij alles moeilijk vindt.

De Tao van de hemel is
niet te strijden en toch goed te overwinnen.

Niet te spreken en toch goed geantwoord te worden.

Niet op te roepen en toch de mensen vanzelf te doen komen.

Hij lijkt stil, maar maakt goed plannen.

Het net van de hemel is eindeloos groot;
zijn mazen zijn ver van elkaar,
maar niemand ontsnapt er aan.

74

Als het volk de dood niet vreest,
hoe het dan schrik aan te jagen met de dood?

Als het volk voortdurend de dood vreesde,
en er waren slechten,
dan zou ik die grijpen en ter dood brengen,
en wie zou dan nog durven?

Er is altijd een Opperheer om de doodstraf op te leggen.

Hij die in plaats van die Opperrechter wil doden,
is als een, die in plaats van de timmerman hout gaat kappen.

Onder hen, die in plaats van de timmerman hout gaan kappen,
zijn er maar weinigen, die niet hun vingers snijden.

75

Het volk heeft honger, omdat zijn vorst veel belastingen heft.

Dáárom heeft het honger.

Het volk is moeilijk te regeren, omdat zijn heer teveel doet.

Dáárom is het moeilijk te regeren.

Het volk schat de dood gering,
omdat het te intens zoekt te leven.

Maar hij, die niets doet om te leven,
is wijzer dan hij die het leven bovenmatig hoogschat.

76

Als de mens geboren wordt, is hij zacht en zwak.

Als hij sterft, is hij stijf en sterk.

Als het gras en de bomen geboren worden,
zijn zij soepel en teer.

Als zij sterven, zijn zij droog en schraal.

Stijfheid en sterkte zijn de volgelingen van de dood,
zachtheid en zwakheid zijn de volgelingen van het leven.

Daarom, als een leger sterk is, overwint het niet.

Als de boom sterk is, wordt hij omgehakt.

Wat sterk en groot is, is inferieur;
wat zacht en zwak is, is superieur.

77

De Tao van de hemel is als het spannen van een boog,
dat het hoge naar de laagte brengt, en het lage verheft.

Dat afneemt van wat te veel, en toevoegt aan wat te weinig is.

De Tao van de hemel is om af te nemen van wat te veel,
om toe te voegen aan wat te weinig is.

Maar de Tao van de mensen is
om af te nemen van wie al niet genoeg hebben,
en toe te voegen aan wie al te veel hebben.

Wie is in staat
om wat hij over heeft aan de wereld te schenken?

Alleen hij, die Tao heeft.

Daarom, de Wijze doet goed maar steunt er niet op.

Als zijn werk volbracht is hecht hij er zich niet aan,
en hij wenst niet zijn eigen eerwaardigheid te doen uitkomen.

78

Niets in de wereld is zachter er weker dan het water
en toch is er niets,
dat het overtreft in het breken van wat hard is.

Daarom is er niets dat water evenaart.

Het zachte overwint het harde.

Het zwakke overwint het sterke.

Er is niemand in de wereld, die dit niet weet,
maar niemand kan het in toepassing brengen.

Daarom zegt de Wijze:

Hij die de schande van het rijk op zich nemen kan,
is geschikt om heer van het rijk te zijn.

Hij die de rampen van het rijk op zich nemen kan,
is geschikt om koning van het rijk te zijn.

Dit zijn ware woorden die contradicties schijnen.

79

Als een grote twist beslecht is,
blijft er stellig nog wat vijandigheid over.

De kwestie is, hoe dit nu goed te maken.

Daarom, de Wijze bewaart de linkerkzijde van het contract,
en eist niets van de anderen.

Wie deugd heeft, zorgt voor geven.

Wie geen deugd heeft, zorgt voor eisen.

De hemelse Tao heeft geen lievelingen,
maar is toch altijd mild voor de goeden.

80

Als ik over een kleine staat regeerde
met een weinig volk zou ik,
al waren er wapens voor tientallen of honderdtallen,
die toch niet gebruiken.

Ik zou maken, dat het volk de dood vreesde,
en niet emigreerde.

Al waren er schepen en wagens, men zou er niet ingaan.

Al waren er kurassen en wapens, men zou ze niet aandoen.

Ik zou maken dat het volk terugkeerde
tot het gebruik van de geknoopte koorden.

Het volk zou zoet genieten van zijn eten,
zou zijn klederen mooi maken,
rust hebben in zijn woning,
en vreugde scheppen in zijn simpele zeden.

Al lag een naburige staat vlak over de mijnen,
zodat de honden en hanen aan weerszijden
elkaars geluid konden horen.

Mijn volk zou oud worden en sterven
zonder er gemeenschap mee te hebben gehad.

81

Ware woorden zijn niet mooi.

Mooie woorden zijn niet waar.

Zij die goed zijn, zijn niet welsprekend.

Zij die welsprekend zijn, zijn niet goed.

HART voor TAO Lao Zi's gids voor universele wijsheid

De Tao Teh Jing van Lao Zi is door de eeuwen heen herkend als universele wijsheid die zowel hart als hoofd hevig beroert, zo, dat de mens dichterbij zijn ware wezen komt.

In het boek 'Hart voor Tao' plaatst Elly Nooyen de 81 verzen van Lao Zi in hun Chinese context. Daarbij gaat zij in op de negen hoofdthema's van het werk, zoals het bekende wu wei - niet-doen - maar ook het daar mee in contrast staande minder bekende yu wei.

Bij ieder thema heeft zij de meest illustratieve verzen gekozen. Van elk vers dat zij toelicht, zijn uit de tientallen Nederlandse vertalingen telkens twee elkaar aanvullende fragmenten geselecteerd.

Daarnaast laat de auteur zien hoe de verzen elkaar verduidelijken en versterken. Dit is een geheel nieuwe, diepgravende benadering van de Tao Teh Jing.

De levenspraktijk van de leerling van Tao vormt de essentie van dit boek. Waar dat van toepassing is, legt de auteur een verband met de rozenkruiseringen.

[KLIK HIER OM HART VOOR TAO TE BESTELLEN](#)